

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

для здобувачів вищої освіти 1 курсу денної форми здобуття освіти (3,10 р.н.)
освітньої програми «Менеджмент» спеціальності 073 «Менеджмент»
галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
(шифр, назва галузі знань)
Першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

ВИКЛАДАЧ

КОЛЯДА
Тетяна
Анатоліївна

yezjf@nuph.edu.ua

1. **Назва закладу вищої освіти та підрозділу:** Національний фармацевтичний університет, кафедра управління та забезпечення якості у фармацевції.
2. **Адреса кафедри:** м. Харків, вул. Олександра Невського, 18, 3-й поверх, т. 057-771-81-47.
3. **Веб-сайт кафедри:** <https://quality.nuph.edu.ua>
4. **Інформація про викладачів:**

Коляда Тетяна Анатоліївна

Кандидат юридичних наук, доцент, доцент каф. управління, економіки та забезпечення якості у фармацевції Національного фармацевтичного університету. Досвід наукової діяльності – 17 років. Викладає дисципліни: «Господарське і міжнародне приватне право (магістри)», «Правові аспекти в сфері клінічних досліджень (магістри)», «Методологія і організація наукової діяльності» (магістри), «Правознавство», «Господарське право», «Трудове право», «Адміністративне право», «Цивільне право», «Основи наукових досліджень».

5. **Консультації** відбуваються згідно з розкладом он-лайн, який розміщено на сайті кафедри управління та забезпечення якості у фармацевції за посиланням <https://quality.nuph.edu.ua>.

6. **Анотація освітньої компоненти:** освітня компонента «Основи наукових досліджень» є обов'язковою для першого (бакалаврського) рівня зі спеціальності 073 Менеджмент освітньої програми «Менеджмент». В ній розглядається широкий спектр питань, пов'язаних з проведенням наукових досліджень і розвитком наукового підходу до проблем. Основні питання, які вивчаються в цій дисципліні, можуть включати такі: поняття наукового методу та його відмінності від інших методів дослідження; Формулювання гіпотези та перевірка її припустимості; здійснення літературного огляду та аналіз наукових джерел; вибір методів дослідження; обробка та аналіз результатів дослідження; етичні аспекти, що впливають на наукові дослідження; публікація наукових досліджень; створення наукових презентацій та доповідь на науковій конференції.

7. **Мета викладання освітньої компоненти:** Метою викладання освітньої компоненти «Основа наукових досліджень» є надання здобувачам вищої освіти основ наукового підходу та навичок, необхідних для успішного виконання наукових досліджень у різних галузях знань.

8. **Компетентності відповідно до освітньої програми:**

Soft- skills / Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.

ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

Hard-skills / Фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

ФК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

9. Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ПРН 2. Зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

ПРН 17. Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.

10. Статус освітньої компоненти: Обов'язкова.

11. Пререквізити освітньої компоненти: «Основи наукових досліджень» входить до комплексу підготовки фахівців, який забезпечується освітніми компонентами: «Менеджмент», «Статистика -та економічне моделювання» «Англійська мова», «Логіка» тощо.

12. Обсяг освітньої компоненти: 3 кредитів ЄКТС 90 годин: 48 годин аудиторних занять, з них – 20 годин лекцій, 28 – практичних занять, 42 години самостійної роботи.

13. Організація навчання:

Формат викладання освітньої компоненти: проведення лекцій, практичних занять.

Зміст освітньої компоненти:

Змістовий модуль 1. Основи наукового дослідження

Тема 1. Роль і завдання науки в сучасних умовах. Сутність та ознаки науки. Основні складові системи наукових знань: абстракції, принципи, наукові закони, теорія. Функції, мета, завдання науки. Основні елементи науки: об'єкт, суб'єкт, наукова діяльність суб'єкта. Сутність пізнання, його види: чуттєве і раціональне. Поняття як основна ланка створення системи наукового знання. Форми мислення: судження, висновок. Класифікація наук за Ф. Енгельсом, Б.М. Кедровим, Л.Г. Джахаєм. Класифікація секторів науки у статистичних збірниках. Класифікація наук в залежності від сфери, предмету, об'єкту і методу пізнання. Класифікація так званих «стикових» наук. Класифікація наук, затверджена Міністерством освіти і науки України, Державним комітетом у справах науки і технологій України.

Тема 2. Організація науково-дослідної роботи в Україні. Вищий науковий центр держави, його функції та основні ланки. Необхідність існування та призначення державних галузевих академій, недержавних спеціалізованих академій, галузевих НДІ. Наукові ступені в українській системі освіти і науки. Вчені звання: професор, доцент, старший науковий співробітник, вимоги до набуття. Аспірантура і докторантура як основні форми підготовки науково-педагогічних і наукових кадрів. Вимоги і методика написання фахового вступного реферату до аспірантури. Види навчально-дослідної роботи студента: реферат, курсова робота (реферативна, дослідницька), кваліфікаційна робота.

Тема 3. Структурне розуміння методології наукового дослідження. Сутність наукового дослідження, риси, що відрізняють наукове дослідження від ненаукового. Класифікація наукових досліджень за: цільовим призначенням і метою; частотою виконання; методом дослідження; обсягом дослідження; ступенем важливості; джерелом фінансування; терміном виконання; місцем проведення. Фундаментальна або філософська методологія. Стадії науково-дослідного процесу: організаційна, дослідна, завершальна. Етапи наукового дослідження. Методологія наукових досліджень, її функції. Форми результатів теоретичного дослідження: закон, теорія, наукова гіпотеза. Загальнонаукові принципи дослідження.

Тема 4. Основні методи наукових досліджень та їх характеристика. Основні методи, які використовуються на емпіричному рівні дослідження: спостереження, порівняння, вимірювання, експеримент, абстрагування, аналіз і синтез. Моделювання як метод наукового дослідження. Експеримент

як метод емпіричного дослідження, класифікація експериментів. Методологія експериментальних досліджень. Загальні вимоги до проведення експерименту. Типові помилки в ході проведення експерименту. Робоче місце експериментатора та організація експерименту. Наукове прогнозування як метод дослідження: зміст, основні види та технології здійснення. Планування як функція прогнозування. Економіко – математичні методи в наукових дослідженнях. Застосування логічних законів і правил. Системний підхід, його основні принципи.

Тема 5. Вибір, етапи та економічна ефективність наукового дослідження. Інформаційні, аналогові та гіпотетичні наукові проблеми. Тема як частина наукової проблеми, теоретичні, методологічні та організаційні теми. Етапи процесу формування теми дослідження. Порядок здійснення наукового дослідження: вибір теми дослідження; проблемної ситуації, яка зумовлює необхідність проведення дослідження; визначення об'єкта і предмета; структурний (логічний) аналіз об'єкта; визначення мети й основних завдань дослідження; обґрунтування робочих гіпотез.

Змістовий модуль 2. Організація та оформлення результатів науково-дослідної роботи

Тема 6. Інформаційне забезпечення наукових досліджень. Інформація, її види. Економічна інформація, її класифікація. Джерела інформації: наукові документи або документи науково-технічної інформації, навчальні матеріали, наукові матеріали, нормативні матеріали, статистичні матеріали, інші матеріали. Інформаційне забезпечення, його класифікація. Пошук необхідної інформації. Пошук інформації в бібліотеці, мережі Інтернет. Порядок обробки та групування інформації. Правила складання бібліографічного опису для списку літературних джерел. Розташування бібліографічних описів у списках літератури. Правила наведення цитат і бібліографічних посилань у текстах наукових праць. Некоректне використання наукових літературних джерел. Ознаки плагіату.

Тема 7. Курсові і кваліфікаційні роботи: вимоги до оформлення, захист. Кваліфікаційна наукова робота. Критерії оцінювання курсових робіт. Випускна кваліфікаційна наукова робота. Структура кваліфікаційної магістерської наукової роботи. Основні прийоми наукових узагальнень, формування висновків і рекомендацій за результатами досліджень. Критерії вибору теми дослідження. Загальні рекомендації щодо формування теми дослідження. План кваліфікаційної роботи, основні вимоги, структура, порядок затвердження. Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи. Публічний захист кваліфікаційної роботи: зміст процедури і порядок проведення.

Тема 8. Організаційні аспекти наукової діяльності. Науковий колектив та базові принципи його створення: гетерогенності, комплексності, сумісності, відповідності, перманентності, «команди» (стабільності), оптимальності кількісного і якісного складу. Наукові школи, їх відмітні риси від звичайного наукового колективу та роль у науці. Основні принципи управління науковим колективом. Основні права та обов'язки керівника наукової установи. Типові конфлікти в науковому колективі. Особливості управління конфліктами в науковому колективі. Наукова організація та гігієна розумової праці. Наукова етика. Авторське право.

Тема 9. Патентне право як інструмент захисту результатів наукової інтелектуальної діяльності. Поняття промислової власності. Патентне право в об'єктивному та суб'єктивному значенні. Об'єкти патентного права. Поняття й ознаки винаходу (корисної моделі) та промислового зразка. Автори винаходів, корисних моделей, промислових зразків та їх права. Патентовласники, правонаступники, патентні повірені. Оформлення прав на винаходи, корисні моделі і промислові зразки. Патент як документ, що засвідчує право на винахід, корисну модель, промисловий зразок. Державна охорона об'єктів патентного права в Україні. Критерії охороноздатності та термін охорони об'єктів інтелектуальної власності на які видано патент. Відповідальність за порушення патентних прав.

Тема 10. Академічна доброчесність. Поняття та значення академічної доброчесності. Принципи академічної доброчесності. Приклади порушення академічної доброчесності. Академічна доброчесність : проблеми реалізації. Академічна доброчесність : проблеми відповідальності. Корпоративна культура та академічна доброчесність. Стандарти вищої освіти України. Рекомендації для покращення якості вищої освіти в Україні. Положення «Про організацію освітнього процесу в Національному фармацевтичному університеті». Положення «Про порядок оцінювання знань здобувачів вищої освіти у НФаУ». Положення «Про організацію та порядок проведення атестації у Національному фармацевтичному університеті». Положення «Про екзаменаційну комісію у Національному фармацевтичному університеті». Положення «Про заходи щодо запобігання випадків академічного плагіату в Національному фармацевтичному університеті».

Семестровий залік

14. Види та форми контролю:

Контроль знань на кожному занятті: усне опитування, виступи (наукові доповіді, презентації), активна участь у дискусіях, складання тестових завдань, вирішення ситуаційних задач тощо.

Контроль змістових модулів: складання тестових завдань, вирішення ситуаційних задач.

Умови допуску до контролю змістових модулів: для допуску до контролю змістового модуля 1 і 2

необхідна наявність мінімальної кількості балів за темами змістового модуля 1 і 2.

15. Система оцінювання з освітньої компоненти: оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою: поточний контроль – 4-6 балів за тему за практичними заняттями, змістовий модуль ЗМ 1 і 2 10 -20 балів.

Бали з освітньої компоненти нараховуються за таким співвідношенням:

Види оцінювання	Максимальна кількість балів
Змістовий модуль 1. Основи наукового дослідження оцінювання тем (1-5) (робота на заняттях 1-5): робота на заняттях (усне опитування, виступи (наукові доповіді, презентації), активна участь у дискусіях, складання тестових завдань, вирішення ситуаційних задач); - контроль змістового модуля 1 (складання тестових завдань, вирішення ситуаційних задач)	50 (50%)
Змістовий модуль 2. Організація та оформлення результатів науково-дослідної роботи оцінювання тем (6-10) (робота на заняттях 6-10): робота на заняттях (усне опитування, виступи (наукові доповіді, презентації), активна участь у дискусіях, складання тестових завдань, вирішення ситуаційних задач); контроль змістового модуля 2 (складання тестових завдань, вирішення ситуаційних задач)	50 (50%)

Самостійна робота здобувачів вищої освіти оцінюється під час поточного контролю та під час контролю змістового модуля.

16. Політики освітньої компоненти:

Політика освітньої компоненти («правила гри») визначається вимогами кафедри до здобувача вищої освіти при вивченні освітньої компоненти щодо академічної доброчесності, щодо відвідування занять, щодо дедлайнів, відпрацювання, підвищення рейтингу, ліквідації академічної заборгованості, щодо оскарження оцінки з освітньої компоненти (апеляцій) тощо.

Так, політика щодо академічної доброчесності ґрунтується на засадах академічної доброчесності, наведених в ПОЛ «Про заходи щодо запобігання випадків академічного плагіату у НФаУ» (<https://nuph.edu.ua/akademichna-dobrochesnist/>). Списування при оцінюванні успішності здобувача вищої освіти під час контрольних заходів на практичних (семінарських) заняттях, контролю змістових модулів та семестрового екзамену заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати (наукові доповіді) повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її не зарахування викладачем.

Політика щодо відвідування занять. Здобувач вищої освіти зобов'язаний відвідувати навчальні заняття (ПОЛ «Про організацію освітнього процесу в НФаУ» (https://nuph.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/pol-a1.1-38-018_polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-u-nfau-red.-03-2021.doc-zi-zminamy.pdf) згідно з розкладом (<https://nuph.edu.ua/rozklad-zanyat/>), дотримуватися етичних норм поведінки.

Політика щодо дедлайнів, відпрацювання, підвищення рейтингу, ліквідації академічної заборгованості. Відпрацювання пропущених занять здобувачем вищої освіти здійснюється відповідно до ПОЛ «Положення про відпрацювання здобувачами пропущених навчальних занять та порядок ліквідації академічної різниці в навчальних планах у НФаУ» (https://nuph.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/pol-a2.2-38-182_polozhennia-pro-vidpratsiuvannia-studentamy-propushchenykh-navchalnykh-zaniat-ta-poriadok-likvidatsii-akademichnoi-riznytsi-v-navchalnykh-planakh-u-nfau-red.-03-2023.pdf) згідно з встановленим на кафедрі графіком відпрацювань пропущених занять. Підвищення рейтингу та ліквідація академічної заборгованості з освітньої компоненти здійснюється здобувачами освіти відповідно до порядку, наведеного в ПОЛ «Про порядок оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у НФаУ» (https://nuph.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/pol-a2.2.-32-031_polozhennja-pro-porjadok-ocinjuvannja-rezultativ-navchannja-zvo-u-nfau-red.05-2022.pdf)

Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися усіх строків, визначених кафедрою для виконання видів письмових робіт з освітньої компоненти. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку – до 20% від максимальної кількості балів за даний вид роботи.

Політика щодо оскарження оцінки з освітньої компоненти (апеляцій). Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження (апеляцію) оцінки з освітньої компоненти, отриманої під час контрольних заходів.

Апеляція здійснюється відповідно до ПОЛ «Положення про оскарження результатів семестрового контролю знань здобувачів вищої освіти у НФаУ» (https://nuph.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/pol-a2.2-38-050_polozhennia-pro-oskarzhennia-rezultativ-pidsumkovoho-kontroliu-znan-zdobuvachamy-vyshchoi-osvity-u-nfau-red.01-2021.pdf).

Політика щодо визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти здобувачами вищої освіти. Визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти здобувачами вищої освіти здійснюється відповідно до ПОЛ «Про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти здобувачами вищої освіти у НФаУ» (https://nuph.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/pol-a2.3-32-208_polozhennja-pro-porjadok-viznannja-rezultativ-navchannja-otrimanih-shljahom-neformalnoi-ta-informalnoi-osviti-red.02-2022.pdf). Для оцінювання результатів неформального та/або інформального навчання здобувача вищої освіти атестаційна комісія визначає обсяг і методи демонстрації та вимірювання цих результатів навчання з урахуванням їх змісту та можливої специфіки. Методи демонстрації та вимірювання результатів неформального та/або інформального навчання заявника можуть відрізнятися від методів, які застосовуються для здобувачів освіти в рамках відповідної освітньої програми, водночас вони повинні забезпечувати змістову валідність оцінювання. Атестаційна комісія приймає рішення про визнання результатів неформального та/або інформального навчання здобувача, якщо за підсумками оцінювання підтверджено відповідність цих результатів результатам навчання, передбаченим відповідною освітньою програмою.

17. Інформаційне та навчально-методичне забезпечення дисципліни:

Обов'язкова література	<ol style="list-style-type: none"> 1. Білуха, М. Т. Методологія наукових досліджень : підруч. / М. Т. Білуха. – К. : АБУ, 2019. – 480 с. 2. Демківський А. В. Основи методології наукових досліджень : навч. посіб. / А. В. Демківський, П. І. Безус. – К. : Акад. муніцип. упр., 2020. – 276 с. 3. Єріна, А. М. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. / А. М. Єріна, В. Б. Захожай, Д. Л. Єрін. – К. : Центр навч. літератури, 2020. – 212 с. 4. Етичний кодекс вченого України / Схвалено постановою загальних зборів НАН України від 15 квітня 2009 р. № 2 // Бюлетень ВАК України. – 2010. – № 2. – С. 2–5. 5. Ковальчук, В. В. Основи наукових досліджень : навч. посіб. / В. В. Ковальчук, Л. М. Моїсєєв. – 2-е вид., переробл. і доповн. – К. : Видавничий дім «Професіонал», 2019. – 208 с. 6. Колесников, О. В. Основи наукових досліджень : навч. посіб. / О. В. Колесников. – К. : Центр учбової літератури, 2019. – 144 с. 7. Краус, Н. М. Методологія та організація наукових досліджень : навч. - метод. посіб. / Н. М. Краус. – Полтава : Оріяна, 2021. – 180 с. 8. Крушельницька, О. В. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. для ВНЗ / О. В. Крушельницька. – К. : Кондор, 2019. – 206 с. 9. Пилипчук, М. І. Основи наукових досліджень : підруч. / М. І. Пилипчук, А. С. Григор'єв, В. В. Шостак. – К. : Знання, 2020. – 270 с.
Додаткова література для поглибленого вивчення освітньої компоненти	<ol style="list-style-type: none"> 1. П'ятницька-Познякова, І. С. Основи наукових досліджень у вищій школі : навч. посіб. / І. С. П'ятницька-Познякова. – К. : Центр навч. літератури, 2020. – 116 с. 2. Цехмістрова, Г. С. Основи наукових досліджень : навч. посіб. / Г. С. Цехмістрова. – К. : Видавничий Дім „Слово”, 2020. – 240 с. 4. Шейко, В. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підруч. / В. М. Шейко, Н. М. Кушнарєнко. – К. : Знання-Прес, 2021. – 295 с. 5. Шейко, В. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності / В. М. Шейко, Н. М. Кушнарєнко. – К. : Знання Прес, 2021. – 308с. 6. Юринець, В. Є. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. / В. Є. Юринець. – Львів : ЛНУ, 2021. – 179 с.
Актуальні електронні інформаційні ресурси (журнали, сайти тощо) для поглибленого вивчення освітньої компоненти	<ol style="list-style-type: none"> 1. Сайт кафедри управління та забезпечення якості НФаУ URL : http://quality.nuph.edu.ua/. 2. Офіційний сайт бібліотеки ім. Вернадського URL: http://nbuv.gov.ua/
Система дистан. навч. Moodle	https://pharmel.kharkiv.edu/moodle/course/view.php?id=2368

18. Матеріально-технічне й програмне забезпечення освітньої компоненти:

Матеріально-технічне забезпечення: персональні комп'ютери – 38 од.; проектор – 2 од.; екран моторизований – 2 од.; телевізор – 2 од.; Херох – 1 од.; принтер – 2 од.

Програмне забезпечення: Microsoft Windows 10; Microsoft Office Standard; Програма для організації відеоконференцій ZOOM; Модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище MOODLE.